

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

عوامل مشارکت

عوامل مشارکت عبارت‌اند از اشخاصی که با شراکت هم پروژه را به انجام می‌رسانند به عبارت دیگر عوامل مشارکت همان طرفین مشارکت یا طرفین قرارداد می‌باشند. همواره مشارکت بین دو طرف انجام می‌پذیرد و اصولاً عقد قرارداد بین سه یا چهار طرف (سه‌جانبه یا بیشتر) دارای اشکال حقوقی و اجرایی است فلذا قرارداد مشارکت فقط بین دو شخص که ممکن است این دو شخص هر کدام تعداد بیشتری را نیز شامل شود منعقد می‌شود. در تفاهم‌نامه‌ها یا قراردادهایی که طرفین قرارداد همگی دولتی باشند عقد قرارداد چندجانبه مشکل چندانی ایجاد نمی‌نماید ولی در قراردادهای مشارکتی بین شهرداری‌ها و بخش خصوصی حتماً می‌بایست طرفین مشارکت دو طرف باشند نه بیشتر.

مشارکت مدنی

در سال‌های بین دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ میلادی، بسیاری از کشورها با مشکلات بدهی‌های بالای بخش عمومی روبه‌رو بودند و از طرفی فشار برای گسترش زیرساخت‌ها و تأسیسات زیربنایی روزبه‌روز بیشتر می‌شد، دولت‌ها به فکر تشویق بخش خصوصی (که معمولاً در ایجاد زیرساخت‌ها دخالتی نداشت) برای ورود به این صنایع افتادند، صنایعی نظیر کارخانه‌های تولید برق که معمولاً در انحصار بخش دولتی بود.

اولین برنامه برای ایجاد چنین قراردادهایی در دولت محافظه‌کار بریتانیا در سال ۱۹۹۲ تحت عنوان PFI برای تشویق برنامه‌های مشارکت عمومی-خصوصی ایجاد شد. این

برنامه بیشتر روی کاهش نیاز بخش عمومی برای استقراض تمرکز کرده بود. در استرالیا بسیاری از دولت‌های ایالتی برنامه‌هایی برای مشارکت عمومی-خصوصی بر اساس PFI آغاز کردند. در کشورهای پیشرفته تحت عناوین مختلف مدل‌های مختلف برای مشارکت عمومی و خصوصی به وجود آمده است.

از دهه‌ها پیش بسیاری از صاحب‌نظران بر این عقیده بوده‌اند که دولت به‌تنهایی نباید و نمی‌تواند تولیدکننده همه کالاهای عمومی نظیر زیرساخت‌ها باشد، بلکه باید بکوشد به بهترین شکل به ایجاد زمینه برای استفاده از ظرفیت‌های هر دو بخش عمومی و خصوصی در تولید این کالاها بپردازد. در سال‌های گذشته با زیاده‌شدن بدهی‌های بخش عمومی، اهمیت استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی بیش‌ازپیش نمایان شده است و امروزه مشارکت عمومی - خصوصی برای استفاده بهینه و مناسب از مهارت‌ها، توانایی‌ها و منابع موجود در هر دو بخش به وجود آمده است و روزبه‌روز از ایرادات آن کاسته می‌شود و انواع و اقسام روش‌های آن بهتر و بهتر می‌شوند.

نکته‌ای که امروزه در دنیا موردبحث است، سطح دخالت هر بخش در پروژه‌ها، میزان اختیارات و مسئولیت‌ها است، درحالی‌که در کشورهای درحال توسعه نظیر ایران هنوز مشارکت عمومی - خصوصی بحثی نسبتاً ناشناخته و یا حداقل کم‌کاربرد است. گرچه ایران در حوزه انرژی با چنین مسائلی آشنایی دارد، اما سازمان‌هایی نظیر شهرداری‌ها با توجه به کمبود شدید منابع مالی و ضعف مدیریتی در اجرای پروژه‌های بزرگ زیربنایی نیاز بیشتری برای ورود به این مباحث دارند.

کسب‌وکارهای نوپا و تازه تأسیس گاهی اوقات برای توسعه کار خود نیاز به دریافت کمک و وام دارند. یکی از راه‌های تزریق کمک به این کسب‌وکارها مشارکت مدنی است. قرارداد مشارکت مدنی قراردادی است که در آن اشخاص حقیقی و یا حقوقی سرمایه خود را به‌صورت سهم‌الشرکه غیر نقدی یا نقدی و به‌صورت مشاع و برای انجام کاری معین برای یک مدت محدود به‌منظور انتفاع بر طبق قرارداد قرار می‌دهند.

در این اینجا قصد داریم قرارداد مشارکت مدنی را به‌طور کامل باز کرده و در مورد سند مشارکت مدنی، عقد مشارکت مدنی و انواع مشارکت مدنی بیشتر بحث کنیم.

موارد استفاده از قرارداد مشارکت مدنی

به‌طور کلی موارد استفاده از قرارداد مشارکت مدنی در فعالیتهای خدماتی، صادرات کالا، تولید کالا، فروش محصولات، واردات کالا و ماشین‌آلات، بازرگانی، ساخت مسکن به‌صورت انفرادی، انبوه‌سازی و ... است.

مبنای حقوقی قرارداد مشارکت مدنی

بعد از قرارداد مشارکت مدنی، شرکت‌های مدنی تشکیل خواهند شد. از ماده ۵۷۱ قانون مدنی به بعد به شرکت‌ها پرداخته شده است. در این ماده شرکت‌ها به دودسته مدنی و تجاری تقسیم می‌شوند. در این قانون بیان شده است که شرکت‌های تجاری از قانون تجارت تبعیت می‌کنند و دارای شخصیت حقوقی هستند.

همچنین شرکت‌های مدنی از قانون مدنی تبعیت می‌کنند و شخصیت حقوقی نخواهند داشت. اموال این شرکت‌ها می‌تواند اموال منقول و یا غیرمنقول باشد. تشکیل شرکت‌های مدنی از طریق قرارداد مشارکت مدنی بوده و می‌تواند موضوعات مختلفی به همراه داشته باشد.